Jolsvai András

Vezérmű

Árpád vezér politikai pályára lépett. Nem nagyon volt más választása, annyit mondanék. Most, hogy a pandémia minimálisra korlátozta a külhoni turisták beáramlását, és a Hősök terén két-három görkorcsolyás ifjún kívül nemigen fordul meg senki sem, valahogy kénytelen volt magára irányítani a figyelmet. Letette hát a garast az egyetemi autonómia mellett, ezzel automatikusan elfoglalva helyét a jelenlegi politikai erőtér balliberális oldalán.

Egysoros bérenc, ezt azért még szokni kell egy echte Árpád-házi őssel kapcsolatban.

Nincsen terünk (se nekünk, se a hősöknek) kifejteni véleményünket arról, helyes-e vagy sem bronzba öntött felmenőinket belekeverni mai

társadalmi küzdelmekbe, de akár az, akár nem az, annyit mindenképpen el kell ismernünk, hogy hatásos. Én például mostanában napra nap elgyalogolok a Millenniumi Emlékmű mellett – másfélórányi ligetsétával igyekezvén karban tartani úgynevezett fizikai állapotomat –, de soha egyetlen pillantást se vetettem rá eddig. Most is csak azért mentem közel, hogy megnézzem, mitől az a nemzetiszín kordon Árpád apánk körül, mely szigorúan megálljt parancsol lova mozduló patáinak. És miközben ballagtam keresztül az üres kőtengeren, azon töprengtem, mikor jártam utoljára körbe ezt a szoborcsoportot. Évtizedekkel ezelőtt, állapítottam meg, amikor a lányaimnak magyaráztam el, mi a különbség a kerál meg a kormányozó között, és hogy miért mindig hét a vezér az eredetmítoszokban, nem pedig hat vagy nyolc. (Részletes elemzésbe most nem bocsátkoznék: nem Töhötöm.)

Látják, mire jó a ragály? Például arra, hogy az ember odaférhet nemzeti kincsei közelébe. Azt mondják, az olaszok külön sportot csinálnak belőle, hogy megnézzenek minden műkincset, minden múzeumot, amihez „normális esetben" már nem tudnának közel jutni: legfeljebb interneten vásárolhatnak belépőjegyet, két-három évvel előbbre.

Akárhogy is, ha már a kíváncsiság odaűzött a fejedelem mellé (alá), gondoltam, elmerengek rajta szoborparkőrként egy kicsit.

Közhelyszerű, már-már giccses, de valahogy éppen ez hat benne a nézőre – ez idei konklúzióm. Zala György és kompániája azt a pántlikás-árvalányhajas álmot öntötte rengeteg bronzba, amit először Vörösmarty színezett magyarosra, hogy aztán az epigonok kezén elnyerje végleges változatát. Zala egyébként szó szerint ezt csinálja, képeskönyvet kreál a Zalán futásából, az ő Árpádja pontosan olyan, amilyennek a költő leírja, párducos, természetesen és rettenthetetlen, van buzogánya is, ami valahogy inkább jogarnak fest, pedig ennek nincsen jogaralapja semmi: tollas süvege, fegyvere, termete, tekintete mind-mind csudára fejedelmi. Ezt a stílust, mely a magyar szupremácia önimádatát volt hivatva szolgálni, rejtélyes okokból historizmusnak szokás nevezni, noha éppen a történelemhez volt igazán kevés köze. A tértervező Schickendanz Albert és a főszobrász Zala szokatlanul nagy méretekben gondolkodott, a köztéri szobrok szokásos egyésháromnegyedes méretét megszorozták kettővel, aki a szobor elé áll közvetlenül, szinte semmit nem lát belőle, annyira magas a talpazata. De hát éppen ez volt a cél, lenyűgözni a látogatót, és valami igazán grandiózust, hatalmasat mutatni.

Akié a hatalmas, azé a hatalom.

(Nem untatnám most önöket a tér tanulságos és szórakoztató történetével, a politikai kurzusváltások köztéri következményeivel, a szobor-

cserékkel és feliratokkal, csak egyetlen elemet emelnék ki ezúttal: mint közismert, 1919. május elsején vörös drapéria fedte az eredeti szobrokat, és előttük lenyűgöző méretű Marxok és Engelsek, meg kalapácsos gipsz-munkások magasodtak. A szobrász ezúttal is Zala György volt, ő hozta a szakértelmet, a megrendelő az ideológiát.)

De vissza a derék Árpádhoz: ami engem illet, tudok vele elnéző lenni, ennyi év után. Olyan, mint egy jó sláger: minden, ami benne van, a könyökünkön jön ki, de mégis könnyen dúdolható.

Fotó: Tanyi Adrienne